

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrta leta 80 kr. — Naročnina se pošila upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Za slovenske šole.

Da se slovensko ljudstvo duševno in kar je le dosledno, gmotno razvija in v svojem življenju kaže za pravo, nepokvarjeno ljudstvo, za to so šole in še seveda ljudske šole čez vse važne. Njih ne more nihče, če ima le količkaj narodne zavesti, ne sme pa jih že celo slovenski časnik prezreti.

Mi pa tedaj tudi za te šole radi storimo, kar je koli mogoče in radi damo v naših listih vsacemu prostora, kdor ima voljo za-nje povzdigniti svojo besedo. Bolj ko zadene pravi namen šole in bolj ko to razpravlja v načinu, ki ugaja našim bralcem in tedaj tudi slovenskim šolam samim, tem bolj smo tacih spisov veseli.

Za sedaj se bije pač le boj za jezik, za to, ali naj obvelja v njih slovenščina ali pa naj sede nemščina za mizo, slovenščina pa postavi v kot, more biti še bolj, kakor je sedaj to že na večih krajih. To hočejo Nemci in njih petolizci slovenski. V tem jim streže izredno srečno nemški šulverein. Njega se pa torej tudi drže vsi kakor klošči. in vse povsodi zasleduje se njegovo pogubno delovanje.

Kar Slovencev čuti slovenski, ti so zato tudi vsi zoper to društvo in prišli so po dolgem do tega, da čejo klin s klinom pobiti, to je, da postavijo nemškemu nasproti društvo za slovenske šole. Ime je temu društvu, kakor naši bralci že vedó: društvo sv. Cirila in Metoda.

Doma je v Ljubljani ali podružnice ima lahko po celem Slovenskem in več ko jih dobode in bolj ko so te žive, več upamo, da bo moglo storiti za slovenske šole. Tako pa tudi najlažje izpodbije nesrečnemu šulverein u nože.

Da se napravi tacih podružnic s časom veliko, vsaj po vseh večjih krajih, tega se nadejamo in bode tudi gotovo resnica. Naši slovenski kmetje in tudi po mestih in trgih slovenski možje čutijo živo, da je za šolo treba kaj storiti, ako nočemo, da nam jo iztrga sovražna sila iz rok. Težava je v tem le še ta,

da je sila težko ustanoviti tako podružnico. Treba je skorej paziti na vsako piko društvenih postav, sicer pa je gotovo, da ne dobi podružnica od višje oblasti potrjenja. Brez tega pa ne sme stopiti v življenje.

Modro je toraj ravnal odbor društva sv. Cirila in Metoda, da je izdal navod, po katerem se podružnica mora brez daljnjih ovir sestaviti. V naslednjih vrstah podamo našim bralcem ta navod, glasi se tako-le:

Podružnica se lahko napravi v vsakem kraju, kjer se oglasi dvajset udov (§ 4. družbenih pravil). Družbeno vodstvo (za zdaj osnovni odbor) ali njegov pooblaščenec skliče te ude na ustanovni podružnični zbor. Tak zbor je vsaj 24 ur prej naznaniti politični gosposki, t. j. v mestih, kjer je c. kr. policijska direkcija (n. pr. v Trstu in v Gradcu) tej; v drugih mestih, ki imajo svoj statut, njih magistratu, povsod drugod pa c. kr. okr. glavarstvu.

Na ustanovnem podružničnem zboru izvoli se začasno načelništvo t. j. pryomestnik, njegov namestnik, zapisnikar in blagajnik, ter ako je treba, vsakemu teh dveh po jeden namestnik. Potem se vzprejemajo in potrdijo podružnična pravila po načrtu. Tako je podružnica ustanovljena, ter se nje ustanovitev s prošnjo naznani naravnost c. kr. ministerstvu za notranje reči.

To prošnjo uloží, ali pooblaščenec družbenega vodstva (za zdaj osnovnega odbora) ali pa vsled zaprosila začasnega načelništva družbeno vodstvo (za zdaj osnovni odbor). Prošnji do ministerstva, ki ima kolek 50 kr., priložé se podružnična in pravila glavne družbe, vsakatera v petih primerkih, ter se dene na vsako kolek 15 kr. Če pooblaščenec uloží prošnjo, mora pridejati tudi svoje nanj se glaseče pooblastilo, ki ima kolek 50 kr.; družbeno vodstvo pa priloží zaprosil podružničnega načelništva s kolekom 15 kr. Če se pa hoče, da ministerstvo pravni obstanek kake podružnice izrečno potrdi (§ 9. društvenega zakona od 15. novembra 1886), mora se te potrditve v prošnji posebej prositi

in na jeden primerek podružničnih pravil dejati kolek 1 gld.

Naj se torej vsak, ki hoče tako prošnjo kot pooblaščenec uložiti, obrne prej do družbenega vodstva, da mu pošlje pravilno pooblastilo. Ako je pa želja, da se podružnična ustanovitev c. kr. ministerstvu naznani po družbenem vodstvu, naj začasno načelnistvo temu izreče to željo v dopisu, ki ga podpišeta vsaj zašasni prvomestnik in tajnik in mu priložita vzprejeta pravila v petih primerkih.

Ako ministerstvo v štirih tednih po uloženem naznanilu podružnice ne prepove, ali, ako ono prej odgovori, da je ne zabranjuje (§. 7 družstvenega zakona od 15. novembra 1866), sme podružnica začeti svoje delovanje.

Opomniti je še, da je tudi treba podružnične načelnike v treh dneh potem, ko so za trdno postavljeni, kakor tudi vsaki podružnični zbor najmanj 24 ur prej naznani tistim političnim gosposki, kakor je zgorej rečeno za podružnični ustanovni zbor.

Konečno se nujno opominja, da naj se vsaka podružnica, ko je po ministerstvu dovoljena, oziroma ne zabranjena, precej naznani družbenemu vodstvu, da jo dene v svoj izkaz.

Govor dr. Ferd. Dominkuša v dež. zboru

dne 13. januv. 1886.

(Dalje.)

Potem je govoril gospod doktor o šolskih nadzornikih na Spodnjem Štajerju in o neugodnem stanju značajnih slovenskih učiteljev, za tem pa nadaljuje:

Da pod takimi razmerami odgoja v šoli na Slovenskem Štajerskem ne gre naprej in ne more naprej, je jasno.

Vzlic vsemu učenju, se otroci nemškega jezika ne morejo toliko privaditi, da bi se na podlagi tega odgoja na dalje razvijala in sicer posebno zarad tega ne, ker jim doma vsaka prilika k vežbanju manjka, materni jezik pa in drugi predmeti morali so se zarad nemškega jezika zanemarjati.

Čudno je, da deželne šolske oblasti vsako pomemčevalno pogajanje kolikor mogoče pospešujejo, akoravno bi po mojem mnenju bila naloga deželnega šolskega sveta v šolah varovati pedagogično stališče proti strankarskim napadom in narodni nestrpljivosti. — Kadar gre na to, določiti podučni jezik na kateri učilnici Spodnjega Štajerja, bi človek mislil, da se je deželni šolski svet v odbor nemškega šulvereina spremenil! V tem oziru bi mi lahko bilo na celo vrsto ukazov deželnega šolskega sveta se upirati, kateri zadevajo šole, ki so obiskane skoraj le od slovenskih otrok kakor Kameca, sv. Lovrenc, Slov. Bistrica, Remšnik, Vuhred.

Od vseh teh hočem le eden posebno čuden slučaj omeniti.

Šola v Razvanju, celo slovenski vesi, uro oddaljeni od Maribora proti jugu, (imenik krajev statistične centralne komisije na Dunaju od leta 1883 kaže le prebivalce slovenske narodnosti) ima sedaj 111 učencev. Od teh so trije Nemci 4 govorijo nemški in slovenski, vsi drugi so trdi Slovenci.

Za to šolo zahteval je krajni šolski svet, da se nemški kot podučni jezik upelje. Opomniti moram k temu, da je predsednik krajnega šolskega sveta neki železniški uradnik, ki je iz Württenberskega, če sem prav podučen, k nam se preselil.

Predsednikov namestnik, tudi župan te občine, po svojem obrtu čevljar, je bojda poprej slovenski stranki pripadal, v zadnjih letih pa znan nasprotnik svojemu narodu postal; to je tisti, ki je rekel, da bi bila sramota za celo deželo, če bi na železniških postajah v Slovenskih pokrajinah, kakor je bilo namenjeno, zraven nemških tudi slovenski napisi se napravili.

Na zahtevanje tega krajnega šolskega sveta je deželni šolski svet določil nemški kot podučni jezik in ob enem zaukazal, da se mora poduk iz kraja v nemškem jeziku pričeti in ko so se otroci nemški pisati in brati naučili, naj se začenja s slovenščino.

Nehote se človek pri tej uredbi spominja Komenijeve pripovedi o možu, kateri je hotel svojega otroka jezditu učiti poprej, ko je znal hoditi.

Te pedagogične cvetice tudi Razvanjčani niso poznali in ne zapopadli, prosili so za poduk: če in kako so tega dobili, mi ni znano.

Kako malo se šolske oblasti na opravičena zahtevanja Slovencev ozirajo, kaže to, da so na celo slovenskih ali vsaj na slovensko-nemških šolah deloma od deželnega šolskega sveta, deloma z njegovim dovoljenjem se učitelji postavili, ki slovenski ne umejo, ne pa da bi imeli sposobnost podučevati v tem predmetu; tako v Konjicah, Ločah, na Laškem in v Razvanju. (Konec prihodnjic.)

Gospodarske stvari.

Beseda o pretakanju vina.

(Dalje.)

Sploh se misli, da je čas prvega pretoka vina prišel, brž ko je po končanem burnem vrenju vino neko čistost zadobilo vsled vsedanja mrtvih drožinskih celic. To vsedanje drožinsko pa ni vsakokrat zanesljivo znamenje končanega vrenja; drožje se more tudi vsesti, ako se vrenje v mrzli kleti le po času godi ali pa celo pretrga. Pretakanje v takem stanu bi

bilo neumestno, ker že o novem sodu, brž ko topleje vreme nastopi, vino zopet zavreva in tedaj zopet drožje na dno spušča. Ako se toraj drožje zgodaj vsedati začne in se vino izčisti, treba je vino skusiti, do katere stopinje je že zavrelo, predno se pretakanje začne. V ta namen se natoči steklenica z dotičnim vinom in se postavi v toplo sobo.

Če je še veliko sladkorja v vinu, se po nekaterih dneh nekaj natisk na zamašek opazi in ker se ogljena kislina v vinu vzdiguje, se vidijo mehurčki v vinu, kar je znamenje, da vino še vedno zavreva. Če pa pri ti poskušnji vrenje ne nastane, potem je še čas za pretakanje. Če se še pa močno vrenje prikazuje naj se vino še na drožju pusti in naj se skuša klet topla vzdržati ali jo pa celo zagreti, da se tako vstavljeno vrenje zopet začne. V tem slučaju, da vino še ne leži dolgo časa na drožju in da se ni bati gnjilobe, takrat je dobro drožje zmešati, da se tako novo vrenje začne in oživi. Nikdar pa se ne sme drožje zmešati, ako je drožje že dolgo časa v sodu. V obče pa je bolje vino prezgodaj kakor prekasno pretočiti, tako da je prej motno, vlečljivo ali smradljivo postalo in da še le sitne prikazni silijo vino pretočiti.

Dalje je treba pomniti: kolikor je vino slabeje in kolikor je klet slabejša, toliko prej se mora vino po končanem vrenju pretočiti. Zato se morajo bela vina prej pretočiti, kakor močnejša rudeča vina. Poslednja so sploh močnejša od belih vin in tudi bridkejša in zato se tudi bolj držijo, ker so na tropinah ležeča že bolj zavrela in tedaj tudi velik del drožja že zgubila, katerega se tedaj dosti manj v sodih vseda. Bela vina se, če se o toplih kletih hranjujejo, deloma še pred božičem ali vsaj kmalu po božiču, prvokrat pretakajo. Rudeča pa pridejo še le februarja ali marca na vrsto. Mimgredé naj se tudi tukaj omeni, da tudi dober mošt iz sadja, kateremu se ni nič ali le malo kaj vode pritolкло, po dvakratnem pretakanju le na dobroti pridobi, se bolje drži, lepšo barvo in tudi boljši okus zadobi. Le prav slab sadovni mošt, ki se med letom popije, trud pretakanja ne poplača, ker v dotiki z zrakom preveč svoje itak slabe moči zgubi. Vina, ki imajo dalj časa, ko jedno leto se hranjevati, na drožju puščati, to nima nobenega pametnega namená. Škoda, ki bi se iz tega narediti utegnila, bi mogla prav velika biti, ko bi drožje v vinu začelo gnjiti in vino motno postajati. Vse čiščenje je dostikrat pri takem vinu zastoj. Posebno pa trpijo vina, ki so dolgo na drožju ležala, pri prevažanju škodo, ker ogljena kislina uhaja in s tem vino motno nareja. Tudi zrak, ki o taki priliki v vino prihaja, spreminja vinu okus in barvo. Vsled tega se napravijo lahko hude neprilичnosti. Brž po pretakanju ima vino neka-

košen puščoben okus, manjka mu ogljene kisline. Ta hiba se pa popravi v nekaterih tednih sama po sebi, ker se novo drožje nareja in potem vino zopet mirno tiho zavrevati začne, kar manjkajočo ogljeno kislino zopet naredi.

(Konec prihodnjšč.)

Sejmovi. Dne 30. januarija: v Mariboru, dne 1. februarja: v Dobovi, dne 3. februarja: v Jurklostru, pri sv. Juriju na Ščavnici, v Jarenini, Kostrivnici, Mariboru, Radgoni, na Vidmu; dne 5. februarja: v Gradcu, pri sv. Petru pod sv. Gorami, v Radgoni; dne 6. febr.: v Gornjem gradu.

Dopisi.

Iz Ptuja. (Čitalnica. — Zahvala. — Posnemanja vredno.) Naša čitalnica je pretečeni ponedeljek imela zabavni večer s prednašanjem glasov iz Solčavskih planin in plesom. G. R. iz Rečice je bil tako prijazen in nam je upeljal g. Franja Korena iz Velenja, veččaka na citrah, ter mu spremljal lepe glasove na goslih. Domovinski glasovi in glasovi iz Solčavskih planin so vneli tako navdušenje, da se je morala vsaka točka ponavljati. Gosp. Koren je izvrsten mlad narodni citraš, tako da ga slavn. slov. občinstvu priporočamo, da si ga za prednašanje tako milih glasov pridobé. Ples je bil zabaven in je trajal dolgo v noč. — Prečastiti gospod župnik in duhovni svetovalec Jakob Meško v Št. Lovrencu v Slov. gor. so blagotno delež banke Slovenije v znesku 7 gld. darovali „Slov. pevsk. društvu.“ Odbor jim je poslal pismeno zahvalo. — Franc Job, kmet v Spuhlji pod Ptujem, pripelje pri slabem vremenu in velikem snegu, vsaki dan z vozom ali sanmi svojo malo hčerko in nekaj sosednih otrok v slovensko šolo v Ptuj in pride popoldne po šoli zopet po nje.

Iz Čadrama. (Kdo najema grobo-kopa?) Bralcem „Slov. Gosp.“ še bo v spominu, da se je pri nas z novim letom 1884 po gosp. župniku poseben grobar za pokopavanje mrličev nastavljal, kajti posamezni, tega dela nevajeni moške, ki so jih stranke najemale, niso redno ali na pravem kraju pokopavali. Predstojništvo Oplotniške občine pa s tem naznanilom ni bilo zadovoljno. Ker je menilo, da to v njeno pravico sega, je terjalo od gosp. župnika, da ta odlok z dne 6. jan. 1884 prekliče in očitno priznava, da se je zmotil, kajti ne on, ampak občina ima to pravico, tedaj bi tudi za naprej v tej zadevi le pri starem ostalo. Ko bi pa župnik tega ne prekalal, bi občinsko predstojništvo po svojem policaju to storilo. In res, ko g. župnik na praznik sv. 3 kraljev 1884 tirjanega preklica ni hotel naznaniti, je občina dne 13. prosinca 1884 to storila in si sama

najvišjo razsodbo napravila. Proti temu nepostavnemu početju se je g. župnik nemudoma pritožil do c. kr. okrajnega glavarstva povdarjajoč, da pri katoliških pokopališčih, kolikor je njemu znano, povsod župniki grobarje nastavlajo; tudi cerkvene postave to terjajo in z njimi v soglasji stojé cesarske postave, ker je v čisto enaki pravdi med mestnim župnikom in zastopom občine mesta Reichenau na Českem najvišja upravna sodnija na Dunaji odločila dne 8. listopada 1885, da nima pravice grobarja na tamošnjem katoliškem pokopališču nastavljati mestni občinski zastop, temuž župnik. C. kr. okr. glavarstvo celjsko pa te pritožbe ni uslišalo in tudi ni preiskovalo, kdo da je lastnik tukajšnjega pokopališča, kdo da je do zdaj takso od ležišča prejemal, kdo travo kosil in se za zavžitelja imel, temveč je v oziru na postavo 30. apr. 1870, § 3 lit. d. št. 68 to pravico občini prisodilo in g. župnika obsodilo. Dne 18. marca 1886 se je to spoznanje naznanilo in proti njemu se je tudi kar hitro oporekalo na c. kr. namestnijo v Gradcu. Ona visoka gosposka je pa vse razmere tega pokopališča na tenko preiskala in je 29. grudna 1885, št. 34618 spoznala, da se mora odlok c. kr. okr. glavarstva dne 4. jan. 1886, št. 3481 zavreči, ker po vršenem preiskovanji, če bi tudi res bilo trjenje Oplotniške občine, da ni cerkev lastnica pokopališča in da so do zdaj vse stroške za pripravo in ohranjenje pokopališča farani plačevali, vendar ni dvoma, da je to konfesijonelno pokopališče; kaže na to že njegov začetek in povrh je še konkurenčni odbor prevzel plačila zadnjih stroškov tega pokopališča. Vse to druga ne priča, kakor da je to za katoliško pokopališče Čadramske farne občine veljalo. — Ker pa konfesijonelna pokopališča za cerkvene naprave veljajo in samouprava teh ustanov po členu 15. drž. postave 21. dec. 1867, št. 142 in po § 41 postave 7. maja 1874, št. 50 dotični cerkvi ali verski družbi pripada, mora se zadnjaj, brez poškodovanja pravice, katero ima občina v oziru na konfesijonelna pokopališča po § 3 lit. d. postave z dne 30. nov. 1870, št. 68 za nadzorovanje, tudi pravica nastavljanja grobarja, ker spada k djanju uprave, ohraniti. Iz tega je razvidno, da kdor to imenovano postavo z dne 30. nov. 1870, št. 68 prav tolmači, ve, da v zdravilskem oziru imajo občine skrbeti, da se ničesar ne zgodi, kar bi zdravju ljudi bilo na škodo, imajo gotovo tudi one pravico cele družbe za pokopavanje mrličev, kakor jih imajo po večih mestih, dovoliti, nikakor pa ne grobokopa na katoliških pokopališčih, katerih predstojnik je vsakratni župnik in ne občinski predstojnik.

Iz Moravec. (Razne stvari.) Večina in glavni pridelek tukajšnje malonedeljske okolice je v vinorodnih letinah vinska kapljica.

Žali Bog pa, da smo že kakih 14 let sem imeli same slabe letine, ker nam je toča vsako drugo ali tretje leto večkrat vse popolnoma oklestila. Da je vsled tega prišlo med nas nekako občno uboštvo, razume se samo ob sebi. Letos smo sicer nekoliko imeli bolje letino, toda kakor vsa druga, tudi vinska kupčija spi ter vinu cena vedno nekoliko pada. Naša občina ima v celem ljutomerskem okraju največ vinogradov in to skorej same izvrstne osojne lege. Da izrase tedaj tudi dobra in izvrstna kapljica, katera se mora meriti z boljšimi vrhovi ljutomerskih gor, znano je že od nekedaj. Vsled tega so nam pa pri sestavi novega katastra cenili naše vinograde jako visoko tako, da imamo vse vinograde prvi, drugi in tretji razred, radi česar se nam je dača za tretjino povečala. Letos se je krog Ljutomera novo vino tržilo po 100—130 fl. a pri nas ni bilo niti pravega kupca, a če je kdo kaj mimogrede kupil, kupil je samo za 80 fl. in ceneje. Temu uzrok je už v predzadnjem „Gosp.“ omenjen. Stranoma pa je krivo tudi to, da vsak kupec raji kupi tam, kjer je tik dobre velike ceste in bliže železnice, od obojih pa smo mi oddaljeni. Cenilna komisija pri sestavi novega katastra bila bi morala tudi na vse to ozir jemati. Ravno tako je sestava zemlje eele malonedeljske okolice skorej iz najbolj nerodovitnih prvin celega okraja; a vendar se je ravno nam po novi cenitvi zemljišč zdatno davek povišal, med tem ko imajo vse murske občine in poljanci nekoliko zmanjšano dačo. Do lanskega leta nas je nesrečne eksekucije ubranila edino goveja živina in ščetinasta žival, a lansko leto se je tudi to prekopicnilo, kakor bi bila že ruskorumska meja odprta. Pšenica se tukaj plačuje po 6 in $\frac{1}{2}$ kr. kl., ako hoče pa gospodar otrobe kupiti, platiti jih mora po 5 kr. in razun tega še v Ptuj mahati po nje. Tako tedaj vsled tega ubogo kmečko ljudstvo trpi, če se mu tudi vedno obeta, da bo bolje; vendar kdor z lastnimi očmi gleda, skušava in trpi, vidi, da nas ni nobena v zadnjem drž. zboru sklenjena postava ali „novela“ čisto nič osrečila. Da bodejo delavci nekoliko na boljšem, to je gotovo, toda vse to bo občutil in stranoma že čuti opet ubogi kmet. Daj Bog, da se že tudi nam naše stanje enkrat zboljša! Snega imamo tukaj obilno, a vedno še naletava. Mraz smo imeli že 11 stop R., tedaj še za vinograde dosedaj ni nevarnosti. Volitve obč. zastopov so končane ter so z večinoma kljubu znane stranke voljeni skorej sami stari narodni poštenjaki. Da se „lepoznansko bralno društvo“ pri Mali nedelji ustanovi, to tudi nas veseli in obljubimo ga podpirati. Celi svet napreduje, tedaj tudi Nedeljščani kot vredni potomci raj Kremlna hodimo po pošteni narodni poti naprej!

Iz Šentvida. (V pojasnilo.) Prav radi beremo dopise iz raznih krajev, katere nam naš „Slov. Gosp.“ prinaša, posebno o trgovini, kajti se tudi tukaj prodaja les in prešiči. Ali čudno se nam zdi, kar dopisnik iz Medborovnic piše v listu št. 2., da se tamošnja trgovina slabo obnaša, posebno da se svinjetina za prenizko ceno prodaja in sicer star funt za 40 kr. in goveje meso 54 kr. kila. Nam se ta cena namreč nekako nemogoča zdi ali pa se je dopisnik zmotil ali je pa res pri trgovini tak razloček, postavim, če je svinjetina star funt 40 kr., je pride kilo 71½ kr., če je pa tako resnica, za to kupčijo se pa tamošnji kmeti ne smejo pritožiti. Pri nas v Slov. gradu so se svinje prodale po 22 — 18 in še tudi do 16 kr. star funt ali kilo 32 — 36 kr., to je pač nizka cena, da ni pri njej kmetu shajati in ravno to je tudi z lesom in zato ste še v Borovljah za polovico boljši pri trgovini. Dopisnik pravi, da kmet še vse na staro vago in mero prodaja in kupuje vse na novo, veliko manjšo, za ravno taisto ceno, pri nas pa to ni več, star funt ima 56 deka in kilo ima 100 deka, zato je kilo večji od funta, to ve sedaj že vsak kmet, če pa še kateri le hoče na staro vago prodavati, zato si je potlej sam kriv, če ne ume boljše.

Janez Gumpot.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Svitli cesar so Gostinjske toplice na Solnograškem za 550.000 fl. kupili. — Naučni minister je bil zadnji teden v Pragi ter si je tamošnje višje šole ogledal, ob enem je željam dotičnih profesorjev obljubil ustreči, kjer bi se mu dalo. — Deželni zbori so vsi svoje delovanje z zadnjo soboto dognali, posebno srečni pa so le v onih zborih bili, v katerih se nemški ultra niso imeli s kom trgati. V Koroškem dež. zboru je prof. Einspieler priporočal prošnjo slov. občin za slovenske postave a hudo so se nemški poslanci na-nj zaletavali, češ, da bi bilo to za nemško Koroško grdo. Se vé, da so prošnjo zavrgli. — Dnes je državni zbor na Dunaju začel svoje delovanje. Prihodnjo soboto bodo menda že volili predsednika in njegova namestnika. Da bo dr. Smolka zopet predsednik, ni dvoma. — V drž. zbor bode najbrž beljaški volilni okraj izvolil nemškega liberalca Ghona, prof. Einspielerju pa bo le kacih par glasov primanjalo. — Za dež. šolsk. inšpektorja na Moravskem je postal prof. R. Riedel, v celi državi je on drugi duhovnik v tej službi, liberalcem pa sta še ona preveč. — V gornjeavstrijskem dež. zboru so sklenili postaviti, ki bi nemaničem pravico ženiti se v nekaj skrčila, ali kakor tje podoba, je vlada ne bode v najvišje potrjenje predložila. — Rusini in Poljaki so se doma v dež. zboru že sprijaznili in torej upamo, da bode to tudi za drž.

zbor dober uspeh imelo. — V prvem volilnem razredu so v Trstu pri volitvi za mestni zastop konservativci zmagali. — Pri veliki Kaniži so trije vlaki trčili vkup. Mrtva je ena gospa, druga pa je ranjena. vozov pa je več polomljenih. Na Erdeljskem je velika povodenj. V Radni je blizu 90 hiš pod vodo, njive pa so vse preplavljene. V Lipi stoji 200 hiš in veliko tisoč oralov polja pod vodo. Led dela strašen hruš in ker še Mrzla Samos narašča, bati se je še večje nevarnosti. — V Bosnijo in Hercegovino se posehmal godé vse pošiljatve po pošti blizu tako, kakor po naših deželah. S tem stopi Avstrija za korak naprej, da si osvoji lepi deželi, kateri je pred 7 leti zasela. Pravoslavni metropolit za Bosnijo je nadškof Jurij Nikolajevič, mož ima veliko zaslug za tamošnje kraje.

Vnanje države. Kakor je podoba, pride vendar kmalu do miru. Srbski kralj je vzprejel nasvet ministerstva, ki meri na to, da se Srbija brž razoroži, ko se izvrši pogajanje za mir. — Na Grke pritiskala je Anglija in jim zažugala, da pošlje svoje vojno brodovje v helensko morje, če se ne udajo. — Bolgarski knez je bil posebnega poslanika v Petrograd poslal, ta se je sedaj vrnil in pravijo, da je ruski car ugodno odgovoril na knezovo pismo. — V dež. zboru v Berlinu niso več tako napeti zoper katoliško cerkev, kakor so bili nekaj časa. Pravi se, da bodo odpravili razupiti sodni dvor, ki je kat. duhovnike zaperal, če so brali v tuji župniji sv. mešo ali pa bolenika sprevideli. — Knez Bismark se je sv. Očetu v lepem pismu zahvalil za red in pismo, ki so mu ju poslali. Kakor vse kaže, bode torej katoliški cerkvi vendar le v kratkem času mora odlegla, ki je po nemških deželah že dosta dolgo na nji ležala. — Angleška vlada pričakuje, da bodo v srednji Aziji srečno določili meje in se za to ne bode skalil mir med Rusijo in Anglijo. — Predlog Salisburyja, po katerem bi se uprava na Irskem predrugačila, ugaja le malo Ircem, liberalci pa bi še to, kar daje pravice Ircem, radi zatrli. — V Italiji so prišli na večih krajih vladi na sled, da ponareja sol. po dotičnih mestih so ljudje na njo sila hudi, vendar še ni bilo vsled tega nikjer nemira razven v Bresciji. — Na Španjskem še vedno vré, bati se je vsaki den ustaje. Urednika listu, ki je glasilo Zorillove stranke, so zaprli. — Turčija je na vseh straneh v stiskah in že nikomur več ne zaupa, zato se pa tem pridniše oborožuje. Zadnji čas uvažuje posebno veliko orožja v Sirijo. — Iz Massauah se poroča, da stoji Osman Digma z močno vojsko zoper Abesince in tamošnjo italijansko posadko. — V Avstraliji je velika suša in je vsled nje huda stiska, ljudje mrjó in živina poginéva vsled žeje.

Za poduk in kratek čas.

Andreju Šumanu v spomin.

II.

Sadno drevje saditi znati pa je za oni čas kaj več pomenilo, nego sedaj, ko je kultura, ki jo je povzdignol nadvojvoda Jovan, dospela v polni meri, bi skoro rekel, tudi do slovenskih goric. Dandanes zna s sadnim drevjem ravnati vsak šolar, ali znati bi vsaj moral. Takrat pa je bilo drugače. Ni bilo drevesnic, ne vinske šole ne kmetijsk. društva, ne učiteljev, ki bi vedeli kaj takega učiti ali bi učili. Slučajno je moj oče dobil v roke neke sadjerejske bukvice nekega Erfurtskega vrtnarja. Te je marljivo prebiral in študiral. Tudi takratni vračnik pri sv. Ani, Postič, je nagovarjal sadno drevje saditi. Sklep je bil storjen in tudi izvršitev ni izostala. Sred okolja na najboljši zemlji se je začelo po zimi kopati, da ilovica premrzne, spomladi pa torišče graditi. Prvo leto je rastel krompir, drugo leto, ko je bila zemlja dosti zrahljana, sejale so se peške, drevesca so rastle, skrbna roka jih je okopavala, ob svojem času cepila, drevesnica se je razvijala in mladih dreves se je iz nje pripravilo od leta do leta na kupe. Ne samo na domači zemlji so se mlada drevesa presajala, tudi sosedji so si jih nosili za denar ali za delo in tako se je sadna kultura širila po celi okolici.

Predno so bila mlada drevesa za presajo godna, služili so tudi divjaki, ki so rastle po gozdih. Marljivo jih je cepil in ko se je cepika dobro prijela in se požlahnjeno drevesce dosti okrepilo, prestavil je žlahtnik na sadovnik in na takih drevesih so rastle najboljše jabelka. Še dolgo poznej smo poznali in razločevali jabelka istega plemena, če so rastle na požlahnjenih divjakih ali na drevesih iz drevesnice.

Da se tudi pridnemu gospodarju vsaka reč ne posreči, umeje se samo ob sebi. Pa trdna volja in napredujoč poduk marsikaj popravi. Uči pa se človek iz lastnih napak. Še zdaj stoji v najstarejšem sadunosniku proti Volkovi meji nekoliko dreves, ki kažejo napake neskušnega sadjerejca. Ko so namreč takrat divjake cepili, vtikali so jim dve cepiki, kakor še dandanes. Ali dandanes vé vsak kmetič, da se ima jedna cepika odrezati, če obe poženeta, da se drevesce zravnja in z jednim krepkim vrhom kvišku poraste. A takrat jim je še žal bilo, lepo zdravo močno cepiko odrezati, naj rasteta obe! Nasledki so se kmalu pokazali. Drevo se je razklalo in hitreje pokončalo, le malo takih dreves je ostalo, ki še kažejo dvojno cepiko in dva vršiča.

Ko je drevesnica bila odgojila mladih dreves obilno in dosti krepkih, počelo se je presajevanje v veliki meri. Jame in vrhunci na

položenem travniku so se poravnale prejšnje zime, zemlja se je okopavala v dolgi vrsti, navažal se gnoj in črna prst. Dobro še pomnim, kako so klepetale babičke mešarice mimo gredé, češ: ali se Pamanu — tako je bilo domače ime — pamet meša ali kaj, da si tak travnik vkončuje, kaj pa bodo uboge kravice in junci imeli jesti? Uže je rastlo mlado drevje v dolgi vrsti, a Paman še ni pustil trave rasti, ampak okrajema je več let krompir sadil in tikve ali koruzo, poprek obdeloval je zemljo okoli za njivo, dokler se drevesca niso okrepila. Jednako je ravnal na vseh drugih sadunosnikih, ki jih je nastavljal z drevesci. Bilo pa je tudi za sosede celo kaj novega videti, kako so se po zimi sani obračale s črno prstjo, kako so se jame kopale po traku, tako da so vse vrste gledale po črti na vsako stran in tudi pošev. Ko so se spomladi drevesca stavila, pravil je, rad sem, če mi vsako drevesce v 15 letih le po grošu plačuje. Ali drevesca so počela nositi uže mnogo prej, kot v 15. letu in plačevala več kakor po grošu, plačevala so obilen trud z obilnim sadom.

Smešnica. 4. Kmet je vozil doktorju drva iz lesa in je terjal zato en petak vožnine. To je bilo doktorju preveč. Ali kmet je rekel: „Saj si tudi Vi za kako tožbo daste, več kakor petak plačati in vam vendar ni težko je storiti.“ — „Da, prijatelj“ je odgovoril doktor, „moram pa z glavo delati.“ — „Saj so morali tudi moji voli, odvrne kmet, z glavo delati, ali mislite, da so z repom vlekli?“

Razne stvari.

(Stoletnica šole.) Prihodnji mesec, 26. svečana. obhajala bode samostanska šola čč. oo. frančiškanov v Nazarjah, v zgornji Savinjski dolini, 100letnico svojega stanja. nje sedanjí gospod učitelj Fr. Norbert Gregl. pa 25letnico svojega učiteljevanja na istej šoli.

(Podružnica sv. Cirila in Metoda.) Začasni odbor za ustanovitev podružnice družbe sv. Cirila in Metoda za Maribor naznanja, da se vrši občni zbor dne 30. januarja zvečer ob 6. uri v dvorani čitalnice. Dnevni red je: 1. Poročilo dozdnajnega začasnega odbora, 2. čitanje pravil za podružnico in 3. volitev novih odbornikov.

(Redko počastenje.) G. M. Murko, modroslovec v Beču, bode te dni promoviran v doktorja modroslovja, to pa, kakor se pravi, „sub auspiciis imperatoris“, kajti je vse preskušnje z odliko napravil.

(Napoved odpovedi.) Načelnik v okrajnem zastopu v Mariboru je bil dosehmaj dr. Jožef Schmiderer, ali ker se je v Gradec preselil, misli se, kakor poroča „D. W.“, tej častni službi odreči, v deželnem odboru sedi se seveda bolje.

(Lep napredek.) Posojilnica v Mariboru obstoji sem od leta 1882 in je v teh 4 letih hranilnih vlog prejela za 347.860 gld. 27 kr., izplačala je tacihi za 130.970 fl. in 50 kr., ostane še jih tedaj za 216.889 gld. 77 kr. Posojil je izplačala za 576.138 gld., vrnilo pa se jih je za 349.086 gld. in 81 kr., ostane jih torej za 227.041 gld. in 19 kr. Ves denarni promet dosegl je veliko svoto. 1.685.951 gld. in 70 kr.

(Domoljubni sklep.) V Globokem pri Brežicah je obč. odbor sklenil, da bode odslej po vsem slovenski uradoval. to se pravi, da bode na uradniške dopise c. kr. oblasti le slovenski odgovarjal, občina sama pa že itak celi dve leti uraduje slovenski.

(Naselitev odvetnika.) Kakor izvemo, misli se za odvetnika naseliti v Rogacu nek dr. Katscher. Če nas vse ne moti, je mož žid in iz tistih krajev doma, odkoder prihajajo k nam ponivarji. Njega še je torej ravno za Rogatec manjkalo.

(Izneverjenje.) Poštni ravnatelj preiskuje poštarja v Ptuju, g. Fr. Zistlerja, do sedaj se je našlo za 13.800 fl. primanjkljaja. Kakor se sliši, je nek prijatelj poštarjev primankljaj založil in tedaj c. kr. pošta ne bode škode trpela.

(Umrli) je č. g. Janez Kinčič, ypok. župnik v Tinjah, v soboto dne 23. t. m. Živel je več let sem v Konjicah in imel je pri vseh veliko spoštovanje.

(Slov. slovstvo.) Mladi slov. pisatelj, gosp. Anton Trstenjak, urednik „Slovana“, je spisal in izdal lepo knjižico, „Spomenik slovanske vzajemnosti“. V njej opisuje lansko potovanje Slovencev na Velehrad in v Prago, za tem nam podaje „nekaj listov iz slov. knjige“, opisovaje delovanje nekih naših mož, potem pa še tudi življenje in delovanje nekaterih hrvatskih in českih pisateljev. Knjiga ima tudi podobe in stane spošto vred 1 fl. 10 kr.

(Ustanovljenje podružnice.) V Braslovčah se namerava osnovati podružnica sv. Cirila in Metoda. Prihodnjo nedeljo dne 31. januarja t. l. ob 3. popoldne bode o tej zadevi pogovor pri Blažetu v Rakovljah. Do sedaj je vpisanih čez 50 udov. Vsi domoljubni prijatelji vabijo se k temu pogovoru.

(Vabilo.) Občni zbor posojilnice v Pišecah bode dne 6. febr. ob 3. uri popoldne v uradni sobi. Dnevni red je 1. pregled in potrjenje računov, 2. volitev odbora, 3. volitev računskega pregledovalca, 4. razdelitev čistega dobička.

(Denarja se brani.) Nek narodni posestnik iz sv. Lovrenca v Slov. goricah je pri nekem notarju na Ptuju terjal slovensko pogodbo ali ta mu jo je odgovarjal. Kmet pa se na to obrne ter odide kar naravnost k drugemu notarju z isto prošnjo. Pri tem pa se mu je brez vsake overe ustreglo. Tako je prav!

(Posojilnica v Celji) je imela v 24. dan tega meseca svoj občni zbor. Ker je prejšnji načelnik, gospod Miha Vošnjak, odločno izrekel, da ne more več prevzeti posla načelnika, ker kot državni in deželni poslanec več ko pol leta ni v Celji navzoč, izvolil se je načelnikom gospod dr. Josip Sernek enoglasno. V odbor izvoljeni so pa bili gg.: Franc Janeš, trgovec, dr. Ludovik Filipič, odvetnik, Lovro Baš, c. kr. notar, Jožef Žičkar, vikar, prof. Davorin Valenčak, dr. Josip Vrečko in dr. Ivan Dečko, odvetn. kandidata in Janez Zupanc, posestnik, vsi v Celji.

(Račun in bilanca) Gornje-savinjske posojilnice v Mozirju kažeta, kako dobro in blagodejno je njeno delovanje. Premoženja ima že 21.653 gld. in 60 kr.

(Neljubo bolenje.) Prav iz srca se nam smili uboga „M. Z.“, kajti njeno novo uredništvo gleda grdo navskriž. V tem, ko ima pred seboj svoje dve zadnji številki, v katerih vse mrgoli psovek na slovensko ljudstvo in slovenske poslance, pa dolži nas, češ, da se zaganjamo le v osebe, stvari pa preziramo. Ne, ljubeznjiva sosedinja, te grde razvade liberalnih časnikov mi ne poznamo!

(Narodna čitalnica) na Vranskem ima na svečnico, t. j. dne 2. febr. t. l. ob 7. uri zvečer občni zbor v svojih prostorijah in z navadnim vspešdom.

(Vabilo) Polit. narod. gosp. društvo pri sv. Lovrencu v Slov. gor. ima občni javni zbor v nedeljo. to je 31. januarja t. l. ob 3. popoldne pri g. Koserju, z govori o gospodarskih in občinskih zadevah, ter konča s tombolo na korist domači šoli. Vse rodoljube sosednje vabi na mnogobrojno vdeležbo uljudno odbor.

(Javna zahvala.) Občni zbor posojilnice Celju je sklenil dne 24. januarja t. l. od svojega letnega dobička darovati sto goldin. kat. podpornemu društvu v Celju. V imenu šolske mladine, ki dobiva po kat. podpornem društvu primerno podporo, izreka slavni posojilnici v Celju najiskrenejšo zahvalo

odbor kat. podp. društva.

(Spremembe v Lavant. škofiji.) Č. g. Jakob Kolednik postal je župnik na Hajdinju; č. g. Valentin Mikuš pride za III. kaplana v Celje in č. g. St. Turkuš za II. kaplana k sv. Petru pri Mariboru. Kaplanija v Lučah ostane prazna.

(Spremembe pri učiteljstvu.) Gg.: Karol Pestevšek, učitelj v Slivnici pa Lovro Serajnik, učitelj na Prihovi, sta postala nadučitelja vsak na svojem mestu.

Loterijske številke:

V Gradcu 23. januarja 1886: 51, 34, 67, 36, 50
V Dunaju „ „ „ 63, 71, 81, 75, 74

Prihodnje srečkanje 30. januarja 1886

Naznanilo.

Hranilno in posojilno društvo v Ptuiju, registrovana zadruga z neomejeno zavezo, ima svoj redni občni zbor za drugo poslovno leto

7. den, meseca svečana t. l.,

ob 2 $\frac{1}{2}$ uri popoldne v „Narodnem domu“ s sledečim

dnevnim redom:

1. Poročilo nadzorništva o računskem sklepu za minolo poslovno leto;
2. Sklepanje o porabi čistega dobička;
3. Volitev načelnštva;
4. Volitev nadzorništva;
5. Razni predlogi.

Za zadružnike so računi na ogled v društveni pisarni v „Narodnem domu“ vsaki den od 11. do 12. ure dopoldne. Vsak zadružnik ima po št. 39 dr. pr. pravico glasovati pri občnem zboru.

V Ptuiju, 25. dne prosinca 1886.

Za načelnštvo: A. Jurca.

Razglas.

Na deželni sadje- in vinorejski šoli pri Mariboru na Dr. se začne šolsko leto

1. marca 1886.

Poduk se vrši v 2, oziroma 3 letih. Nوترanji učenci plačajo za hrano, stanovanje in poduk za leto 224 gld., učenci pa, kateri zunaj zavoda stanujejo, plačajo na leto za poduk 24 fl.

Programi se razpošiljajo brezplačno. Več pove ravnateljstvo.

Maribor v januarju 1886.

Mežnarska in orglarska služba

pri župnijski cerkvi sv. Andraža v slov. goricah oddaja se. Prosilci naj svoje prošnje ondotnemu cerkv. predstojništvu, ako je mogoče, osebno izročijo do zadnjega sušca.

Zgubili so se denarji 5 gld. z usnjato mošnjico

od sv. Bolfenka do sv. Lenarta v slov. goric. Najditelj naj je blagovoli proti postavni najdbini ali pri sv. Bolfenku učitelju ali pri slavni župnji dekanije sv. Lenarta ali pri slavnem uredništvu „Slov. Gosp.“ izročiti. Za to vljudno poprosi učitelj pri sv. Bolfenku **Franc Kocuvan.**

Služba organista.

Oddaja se služba cerkvenika in organista pri neki prijazni romarski cerkvi v Savinjski dolini do 1. aprila. Več pove uredništvo „Slov. Gospodarja“.

2-3

Zahvala.

Za mnogobrojne dokaze odkritosrčnega sočutja o bolezni in smrti mi nepozabljive soproge

Julijane,

rojene Kostanjšek, katera je 15. t. m., previdena s sv. zakramenti za umirajoče, prav vdano v Gospodu zaspala. kakor tudi za obilno vdeležitev pri sprevodu k večnemu počitku, za podeljene vence, ter pevcem, kateri so pri sv. mešah zadušnicah tako milo popevali, izrekam najpristrčnejšo zahvalo.

Bočna pri Gornjemgradu, 20. prosinca 1886.

Matej Dedič, učitelj.

Štev. 515.

Oglas.

1-2

C. kr. mest. del. okrajna sodnija v Celji naznanja, da se je črez Anton Fasarinč-ovo prošnjo dovolila prostovoljna dražba sledečih zemljišč, oziroma zemljiščnih delov in sicer: 1. od zemljišča, uloga št. 124 kat obč. Forstwald, parcel 117, 118, (stavišča), 916, 910 $\frac{1}{2}$, 910 $\frac{1}{2}$, 911, 912 $\frac{1}{2}$ in 912 $\frac{1}{2}$ za izključno ceno 3500 gl., 2. uloge št. 119 kat. obč. Forstwald in k ulogi št. 124 kat. obč. Forstwald pripisane parcele št. 913 (pašnik) za izključno ceno po 500 gold. 3. uloge št. 120 kat. obč. Forstwald za izključno ceno po 600 gl. 4. od uloge št. 121 kat. obč. Forstwald, obstoječe iz parcel št. 882 (gozda) oddeljene parcele št. 882 $\frac{1}{2}$ za izključno ceno po 350 gold. parcele št. 882 $\frac{1}{3}$ za izključno ceno po 290 gld. parcele št. 882 $\frac{1}{4}$ za izključno ceno po 220 gold. 5. uloge št. 118 kat. obč. Forstwald za izključno ceno po 800 gold. in da se je v ta namen na mestu in kraju zemljišč eden, dan na 11. svečana 1886 od 9. do 12. ure dopoldne v Ostrožnem s tem pristavkom določil, da se bodo pri tem dnevu navedena zemljišča, oziroma zemljiščni deli oddali na podlagi preloženih dražbenih pogojev za ali črez in samo z odobrenjem prositeljevega zastopnika gospoda dra. Josipa Serneca tudi pod gornjimi izključnimi cenami. Dražbeni pogoji, po katerih ima vsak licitant založiti vadium obstoječe iz 10 $\frac{1}{2}$ % in licitant parcel št. 882 $\frac{1}{2}$, 882 $\frac{1}{3}$ in 882 $\frac{1}{4}$ vadium obstoječe iz 50 $\frac{1}{2}$ % cenilne ali boljše izključne cene ali v gotovem denarju ali v hranilničnih knjigah poprej ko začne licitirati, — dalje zemljeknjižni ekstrakt cenilni zapisnik in mapni načrt ležijo pri tej sodniji, kjer jih vsak lahko pregledati zamore.

V Celji, dne 13. prosinca 1886.

C. kr. dežel. sodnij. svetovalec: **Lulek.**